

MOTÝLI ORLICKÝCH HOR A PODORLICKA – IX.

Butterflies and moths of the Orlické hory Mts. and their foothills – IX.

Miroslav ROTTER

517 02 Kvasiny čp. 119, tel. 732 369 765

Príspevek zahrnuje nálezy 48 nových druhů motýlů fauny Orlických hor a Podorlicka, z toho 1 nový pro Čechy a 15 druhů lokálních, vzácných nebo jinak zajímavých. Práce navazuje na předchozí výsledky entomologických výzkumů v této oblasti, zveřejněné postupně v minulých sbornících Práce a studie.

1. Úvod

V příspěvku uvádím další dosud nepublikované nálezy motýlů sledovaného území z entomologického průzkumu v letech 1998 až 2002 na 21 uvedených biotopech. Motýlí fauna Orlických hor a Podorlicka představuje s těmito novými nálezy již 1600 druhů motýlů.

2. Materiál a metodika

Dokladové exempláře jsou uloženy ve sbírkách entomologů, jejich jména jsou uvedena ve zkratce za jednotlivými nálezy. Determinaci sporných druhů zajišťovali specialisté na jednotlivé čeledi, jejich jména jsou rovněž uvedena ve zkratce za druhem.

Sběr imag se zajišťoval všemi běžnými dostupnými prostředky včetně dopěstováním housenek nebo sběrem kulek.

Seznam sběratelů a determinátorů:

El – Gustav Elsner, Praha
 Ja – Josef Jaroš, České Budějovice
 Ka – Antonín Kačírek, Solnice
 Kr – František Krampl, Praha
 La – Aleš Laštůvka, Prostějov
 Li – Jan Liška, Praha
 Ma – Ladislav Maršík, Nové Město nad Metují
 Ro – Miroslav Rotter, Kvasiny

Biotopy s nálezy nových druhů motýlů:

A – suché písčité louky, paseky a okraje převládajících řídkých borovo – dubových lesů na vátych písčích - zpravidla nejnižše položené biotopy Podorlicka:

O3 – Lípa nad Orlicí kod síť. map. 5862 260 m.n.m.

B – louky, paseky a okraje převládajících listnatých lesů:

15 – Byzhradec	5763	320
17 – Voděradý – Komorný	5763	320
19 – Ještětice – vodárna	5763	330
59 – Kvasiny – Boroviny	5763	350

74 – Nová Ves u Albrechtic	5861	260
C - louky, paseky a okraje převládajících jehličnatých lesů:		
24 – Letohrad – Šedivec	5964	400
25 – Skuhrov nad Bělou – Klapavec	5763	400
D - vlhčí až bažinaté louky v oblasti horských, převážně smrkových, místy i bukových porostů – zpravidla biotopy vyšších poloh Orlických hor:		
35 – Šerlich	5664	1014
36 – Vrchmezí	5664	1050
E - rašeliniště, rašelinné louky, vlhké typy porostů:		
39 - Orlické Záhoří	5764	680
F - kulturní lesostepi, tj. sady a ovocné zahrady, často podél vodních toků:		
23 – Kvasiny	5763	350
H - lesostepi s jižní expozicí na teplém opukovém podkladu:		
41 – Častolovice – Strýc	5863	270 – 310
43 – Kvasiny – Hamernice	5763	330 – 400
I - okraje rybníků s vodním vlhkomilným rostlinstvem a přilehlými loukami včetně listnatých dřevin:		
22 – Kačerov – rybníky	5764	620
27 – Pastviny	5964	480
62 – Černíkovice – rybníky	5763	300
K – speciální biotopy:		
20 – Solnice – topolová alej (mez v polích s topolovou alejí)	5763	330
68 – Šachov – písčiny (prostor vytěženého opukového lomu se vzácnou pískomilnou květenou)	5962	330
73 – Špičák – Orlické hory (vrchol hřebenu po vytěženém kamenolomu – skalnatý biotop)	5664	840
Ojedinělé nálezy:		
56 – Sudín	5662	450

3. Výsledky a diskuse

Za období 1998 až 2002 byly na Orlických horách a v Podorlicku nalezeny tyto nové druhy motýlí fauny (pořadové číslo, název druhu, číslo biotopu, sběratel, příp. determinátor, e. l. = druh vypěstovaný z housenky):

Incurvariidae

1553 *Lampronia morosa* Zeller, 1852

43 (Ro) – det. El – lokální druh

Tineidae

1554 *Montescardia tessulatella* Lng. A Zeller, 1846

25 (Ro – e. l.)

1555 *Niditinea truncicolella* (Tengström, 1848)

39 (Li – lgt, det., coll) – nový druh pro Čechy

Gracillariidae

1556 *Caloptilia cuculipennella* (Hübner, 1796)

19 (Ro)

1557 *Ornixola caudatella* Zeller, 1839

43 (Ro)

1558 *Parornix fagivora* (Frey, 1861)

24 (Ro – e. l.)

1559 *Phyllonorycter leucographellus* Zeller, 1850

23 (Ro – e. l.)

Yponomeutidae

1560 *Argyresthia glaucinella* Zeller, 1839

23 (Ro)

Acrolepiidae

1561 *Digitivalva reticulella* (Hübner, 1796) = *cariosella* (Treitschke, 1835)

35 (Ro) – lokální, vzácný

Depressariidae

1562 *Semioscopis avellanella* (Hübner, 1793)

15, 60 (Ro)

1563 *Agonopterix ciliella* (Stainton, 1849)

23 (Ro) – det. El

1564 *Agonopterix senecionis* (Nickerl, 1864)

22 (Ro) – det. El – lokální, vzácný druh listnatých lesů

1565 *Agonopterix kaekeritziana* Linnaeus, 1767 = (*liturella* Dem. a Schiff., 1775 = *flavella* Hübner, 1796)

41, 06 (Ro – e. l.)

1566 *Agonopterix pallorella* (Zeller, 1839)

23 (Ro)

1567 *Depressaria emeritella* Stainton, 1849

23 (Ro) – det. El

1568 *Depressaria sordidatella* Tengström, 1848 = *weirella* Stainton, 1849

27 (Ka) – det. El

Coleophoridae

1569 *Coleophora spiraeella* Rebel, 1916

23 (Ro – e. l.)

1570 *Coleophora milvipennis* Zeller, 1839

19 (Ro – e. l.)

1571 *Coleophora idaeella* (Hofmann, 1869)

36 (Ro) – det. La

1572 *Coleophora tanacetii* (Mühlig, 1865)

43 (Ro) – det. La – vzácný druh

Gelechiidae

1573 *Caryocolum cassellum* (Walker, 1864) = *albifasciellum* (Toll, 1936)

35 (Ro) – boreomontánní druh

1574 *Helcystogramma lutatellum* (Her.-Sch., 1854)

20 (Ro) – det. El

Tortricidae

- 1575 *Archips betulanus* Hübner, 1787 = (*decretanus* Treitschke, 1835)
23 (Ro)
- 1576 *Pandemis dumetana* Treitschke, 1835
19, 23 (Ro)
- 1577 *Gypsonoma sociana* Haworth, 1811 = (*neglectana* Duponchel, 1844)
23, 62 (Ro) – det. Kr
- 1578 *Epiblema graphanum* Treitschke, 1835
23 (Ro) – suchopáry
- 1579 *Rhyacionia pinivorana* (Lng. a Zeller, 1846)
03 (Ro) – det. Ja
- 1580 *Eucosmomorpha albersana* (Hübner, 1813)
19 (Ro)
- 1581 *Ancylis obtusana* (Haworth, 1811)
15 (Ro) – lokální, mokřadní druh
- 1582 *Cydia fagiglandana* (Zeller, 1841) = *grossana* (Haworth, 1811, nec Thunberg,
1791)
23, 35, 73 (Ro)
- 1583 *Cydia amplana* (Hübner, 1799)
19 (Ro) – e. l.
- 1584 *Cydia molesta* (Busck, 1916)
23 (Ro)
- 1585 *Dichrorampha sequana* (Hübner, 1799)
68 (Ro) – det. Ja

Pterophoridae

- 1586 *Platyptilia tesserdactyla* (Linnaeus, 1761)
68, 73 (Ro)

Pyalidae

- 1587 *Pempeliella dilutella* (Den. a Schiff., 1775), = *diluta* (Haworth, 1811), =
subornatella (Duponchel, 1837)
06 (Ro) – teplé a suché otevřené biotopy
- 1588 *Sciota hostilis* (Stephens, 1834)
25 (Ro – e. l.) – lokální druh
- 1589 *Dioryctria simplicella* Heinemann, 1863 = *mutatella* Fuchs, 1903
23 (Ro)
- 1590 *Dioryctria sylvestrella* (Ratzeburg, 1840) = *splendidella* aut., nec Her. – Sch.
1848
41 (Ro)
- 1591 *Apomyelois bistriatella* (Hulst, 1887) = (*neophanes* Durrant, 1915)
23 (Ro) – louky, sady, vzácný
- 1592 *Zophodia grossulariella* (Hübner, 1809), = (*convolutella* Hübner, 1796, nec
Den. a Schiff., 1775)
20 (Ro)
- 1593 *Donacula forficellus* (Thunberg, 1794)
19 (Ro) – lokální druh stojatých vod a mokřadních biotopů

- 1594 *Cataclysta lemnata* (Linnaeus, 1758)
23 (Ro) – lokální druh stojatých vod a mokřadních biotopů

Geometridae

- 1595 *Chloroclysta siterata* (Hufnagel, 1767)
23 (Ro) – det. Kr
1596 *Eupithecia inturbata* (Hübner, 1817)
23, 41 (Ro) – det. Kr
1597 *Eupithecia plumbeolata* (Haworth, 1809)
25 (Ro) – det. Kr
1598 *Rhinoprora debiliata* (Hübner, 1817)
25 (Ro) – det. Kr – lokální, jehličnaté lesy

Noctuidae

- 1599 *Pseudostrotia candidula* (Den. a Schiff., 1775)
35 (Ma) – vzácný
1600 *Protolampra sobrina* (Duponchel, 1843)
74 (Ka) – lokální, velmi vzácný

Nové druhy motýlí fauny byly nalezeny na 21 biotopech. Na 7 lokalitách se lovilo na výbojkové světlo: 03 Lípa nad Orlicí, 06 Olešnice, 19 Ještětice – vodárna, 23 Kvasiny, 35 Orlické hory – Šerlich, 41- Častolovice – Strýc a 73 Orlické hory – Špičák. Tyto noční exkurze se uskutečnily jen díky Ladislavu Maršíkovi z Nového Města nad Metují, který vlastní agregát na výrobu elektrického proudu. Noční přílety imag bývaly v oblasti malých motýlků velmi bohaté a tímto způsobem bylo nalezeno a determinováno 23 nových druhů, 7 se dopěstovalo z housenek, zbytek, tj. 18 nových druhů bylo odchyceno večerními lovy na uvedených biotopech. Jako nový druh pro Čechy byl nalezen *Niditinea truncicolella* Tngtr.

Všem kolegům, kteří se nezištně ujali determinace, jakož i těm, kteří poskytli údaje o nových nálezech, patří můj srdečný dík.

4. Závěr

V příspěvku k poznání motýlí fauny Orlických hor a Podorlicka bylo nalezeno nebo dopěstováno a determinováno 48 dalších druhů, takže celkový stav je pro uvedenou oblast již 1600 druhů. 15 druhů motýlů je lokálních, vzácných nebo jinak zajímavých: *Lampronia morosa*, *Niditinea truncicolella* (nový druh pro Čechy), *Digitivalva reticulella*, *Agonopterix senecionis*, *Coleophora tanacetii*, *Caryocolum cassellum*, *Ancylis obtusana*, *Sciota hostilis*, *Pempeliella dilutella*, *Apomyelois bistriatella*, *Donacaula forficellus*, *Cataclysta lemnata*, *Rhinoprora debiliata*, *Pseudostrotia candidula*, *Protolampra sobrina*.

5. Summary

This contribution to discovering butterfly fauna of the Eagle Mountains and their foothills deals with 48 new found or cultivated species. So the total state is 1600 species in this area now. 15 species of butterflies are local, rare or interesting in some way: *Lampronia morosa*, *Niditinea truncicolella* (new species for Bohemia), *Digitivalva reticulella*, *Agonopterix senecionis*, *Coleophora tanacetii*, *Caryocolum cassellum*, *Ancylis obtusana*, *Sciota hostilis*, *Pempeliella dilutella*, *Apomyelois bistriatella*, *Donacaula forficellus*, *Cataclysta lemnata*, *Rhinoprora debiliata*, *Pseudostrotia candidula*, *Protolampra sobrina*.

Literatura

- BUSZKO J., BARANTAK E., 1985: Klucze do oznaczania owadów Polski. Zeszyt 17, 18. *Roeslerstamiidae, Acrolepiidae, Orthotaeliidae*. Wrocław, Warszawa.
- BUSZKO J., 1979: Klucze do oznaczania owadów Polski. Zeszyt 43, 44, *Thyridae, Pterophoridae*. Warszawa, Wrocław.
- ELSNER G., HUEMER P. et TOKÁR Z., 1999: Die Palpenmotten (*Gelechiidae*) Mitteleuropas. Bratislava.
- LAŠTUVKA Z. et al., 1998: Seznam motýlů České a Slovenské republiky. *Konvoj, Brno*.
- LIŠKA J., et el., 2001: Faunistic records from the Czech republic – 142. *Lepidoptera. Sešit 3 – 4, Čes. spol. entomolog. Praha: 275 – 278*.
- NOVÁK et al., 1997: Katalog motýlů (*Lepidoptera*) Čech. *Klapalekiana – suplementum. Praha*.
- RAZOWSKI J., 2001: Die Tortriciden (*Lepidoptera, Tortricidae*) Mitteleuropas. Bratislava.
- SLAMKA Fr., 1997: Die Zünslerartigen (*Pyraloidea*) Mitteleuropas. Bratislava.
- SPULER A., 1983: Die Schmetterlinge Europas. Kleinschmetterlinge. *Erich Bauer, Stuttgart*.
- TOLL K., 1986: Klucze do oznaczania owadów Polski. Zeszyt 31. *Coleophoridae*. Warszawa, Wrocław.
- WOJTUSIAK L., 1972: Klucze do oznaczania owadów Polski. Zeszyt 9. *Incurvariidae*. Warszawa, Wrocław.

Došlo: 10.11.2002